

EKSOOTILISTE TAIMED PIKK TEEKOND MEIE LAUALE

LÜHITUTVUSTUS: Programm tutvustab Tartu loodusmaja talveaia eksootiliste tarbetaimede näitel laialt kasutatavaid troopilisi, subtroopilisi ja vahemerelisi toidutaimi. Põhjalikumalt käsitletakse banaani, kakaopuu, araabia kohvipuu, sidruni, euroopa õlipuu, vanilli ja suhkruroo päritolu, kasutamist ja osa maailmamajanduses. Õpilased uurivad väikestes rühmades ühte neist taimedest talveaias, valmistavad kokkuvõtte ja esitlevad seda teistele. Vaadatakse filmilõike nende taimede kultiveerimisest, saagi kogumisest, globaalset transpordist ja räägitakse nende toodete tarbimisega seotud sotsiaalsetest ning keskkonnamõjudest. Erinevates ülesannetes käsitletakse hinnakujunduse, õiglase kaubanduse, mahetootmise, tootemärgiste ja isiklike valikute teemasid. Degusteeritakse toorkakaod, tehakse maitse pimetest tava- ja mahekasvatuse õuntega. Programm lõpeb teemakohase viktoriiniga.

Sihtrühm: III-IV kooliaste

Õppe keel: eesti

Rühma suurus: kuni 24 õpilast, maksimaalselt 28 õpilast

Aeg ja kestus: 3X45 minutit, eelistatult oktoober-märts (siseprogramm)

Toimumiskoht: Tartu loodusmaja

Vahendid: Talveaed taimedega, käsitletavate taimede erinevad saadused, taimetutvustuse protokoll rühmadele, suur maailmakaart geograafiliste päritolumaade kinnistamiseks, degusteerimiseks kakaoaad, välismaised ja kohalikud tavatootmise ja maheõunad; esitlus-tehnika ja esitus filmiklippidega; valik erivaid tooteid erinevate märgiste tõlgendamiseks; kirjalikud abimaterjalid, tööjuhendid.

Eesmärk:

Programmi läbinud õpilane:

- **oskab** lugeda ja mõtestada erinevaid tootemärgiseid; vaadelda taime ja vaatlustulemusi selgelt teistele vahendada; leida ja analüüsida infot tarbetaimede kohta;

- **tunneb** vähemalt 7 (kuni 20) eksootilist tarbetaime välimuse järgi;
- **teab**, kuidas maitseb toorkakao; et eksootiliste taimede saaduste transpordil avaldab mõju keskkonnale; üldiselt, kuidas kasvatatakse ja töödeldakse mõningaid laialt kasutatavaid tarbetaimi (banaan, kakao, kohv, suhkruroog); miks vanilli õisi istandikes käsitsi tolmeldatakse; kuidas on korraldatud puuviljade järelküpsemine etüleeni töödeldes; fermenteerimise olulisust vanilli, kakao ja kohvi tootmisel;
- **mõistab** taimekasvatuse ja toidutootmise ning globaalse kaubanduse seoseid keskkonna- ja sotsiaalsete probleemidega; oma toiduvalikute mõju keskkonnale; toidu raiskamise ebaeetilisust;
- **VÄÄRTUSTAB** rikkalikku valikut meie polettidel ja toitu kui elutähtsat ressursi.

SEOSSED ÕPPEKAVAGA:

Üldpädevused: väärtustab säästvat eluviisi; oskab näha inimtegevuse mõju loodusele;

Geograafias: PÖLLUMAJANDUS JA TOIDUAINETÖÖSTUS. Põllumajanduse looduslikud

arengueeldused. Maailma agrokliimavöötmad. Peamiste põllumajandussaaduste tootmise, töötlemise ja kaubanduse geograafia. Põllumajandusega kaasnevad keskkonnaprobleemid.

PROGRAMMI ÜLESEHITUS:

Sissejuhatus (10 min): päevakava tutvustus, töökorralduse selgitus; 7-ks rühmaks jagunemine, toodete jagamine, mille alusel otsitakse talveaiast uuritav taim

Tarbetaimedega tutvumine talveaias, esitluse ettevalmistus (25 min). Õpilased tutvuvad loodusemajatalveaia erinevate tarbetaimedega ja valmistavad ette ühe taime tutvustuse teistele (päritolu, kasutus, botaanilisi jm eripärasid, konkreetse taime seisund talveaias).

Esitlused talveaias (20 min): iga rühm tutvustab oma taime teistele

Filmiklipid käsitletud taimedest, kakao degusteerimine, arutelu (20 min)

ÜLESANDED GRUPPIDES (20 MIN): toote hinna kujunemine; toidukaubanduse keskkonna- ja sotsiaalne mõju; erinevate määrgiste lugemine

ja tõlgendamine

Viktoriin (20 min): Viktoriin kogu programmi jooksul läbitud teemade kohta.

Pimetest õuntega (10 min): proovitakse maitsemeele abil hinnata, kust õunad pärit ja kuidas kasvatatud.

Kokkuvõte, tagasiside (10 min)

TAGASISIDE JA HINDAMINE: Tagasisidestamine toimub programmi käigus. Taimede esitlustele antakse vajadusel lisainfot, täpsustusi ja kommentaare juhendaja poolt. Kokkuvõtva viktoriini

tulemused kontrollitakse koha peal. Programmis osalev õpetaja annab tagasiside programmile vastava küsitluslehe täitmisega programmi lõpus. Kokkuvõttev tagasiside juturing õpilastelt.

KLASSI SAATVA ÕPETAJA ÜLESANDED: Eelinfo andmine programmile tulevatele õpilastele (mis teema, vahetusjalatsite vajadus, eelinfo/ kokkulepe õpilastega, kas töölehed lähevad hindamisele või mitte); toimivate tööruhmade moodustamisel abistamine (vajadusel); tagasiside küsitluslehe täitmine.

JUHENDAJA: Annelie Ehlvest, hüdrobioloog ja zooloog, bioloogia-keemia õpetaja; mitmete õppeprogrammide koostaja, kaasautor, juhendaja

TARTU LOODUSMAJA – TEEVIIT LOODUSE JUURDE

